List 35. **NOVICE** Tečaj LVII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 1. septembra 1899.

Politiški oddelek.

Bodimo na straži.

V naši dobi se vrši plutokratični proces, enimentnega pomena, s tedenco, svetovne prebivalce preleviti v kolikor mogoče maloštevilne milijonarje, v mogočen zaseben kapital, in v milijone proletarjalcev. To je naravna posledice odnašajev našega časa, kajti velikanske iznajdbe in napredni duh človeštva uplivajo skrajno neugodno na sedanji srednji stan, kateri je sicer temelj vsaki državi. Vidno rastoči zasebni kapitalizem ga absorbira z zemeljskega površja, mu jemlje vso prostost in ga tako pretvarja v proletarijat. Da tak proces nasprotuje dobremu državnemu redu, je umevno samo po sebi. Neizogibna posledica sedanjih odnošajev pa je, da bode srednji stan izginil s pozorišča, njegovo mesto pa bode zavzela beda in tlačanstvo. Vsa moč se polagoma koncentrira v zasebnem kapitalu in ta bode svoječasno mogočen usurpator, kateremu se bodo klanjale ogromne mase nižjega stanu.

Kako se pa vrši ta proces, kaka so njegova pota? Na to vprašanje se da odgovoriti na kratko, posebno pa onemu, kateremu je znana svetovna politika. Iznajdbe so omajale rokodelca — obrtnika in kmetovalca, omajale so ga pa toliko preje, ker ni bil organizovan. Vsled iznajdb je nastala velika industrija, s katero pa rokodelec ni mogel in ne more konkurirati, ker je njegova moč prešibka. Pa, poprej samostojen in svoboden, se je moral zateči ravno k veliki industriji, ako ni hotel, da pogine od lakote on sam in njegova družina. S tem trenotkom je pa postal tlačan, človek, kateri vidi, a ne sme viditi, človek brez svoje volje, brez življenja. Ravno vsled tega procesa se je jela gibati buržoazija in vstvarila nov sistem — socializem.

Tudi pri nas se je jel oglašati socializem, toda ta je le nekak monstrum. Socializem v slovenskih deželah je skoro do cela neupravičen — razun nekaterih krajev po Gorenjskej — ta je izrasel le iz posameznih zrn, katera so odletela k nam iz tujih tal. Naš „mali mož“ je še neokužen od one velikomestne silakuže, čil in svoboden je še, kajti ni še prišel oni čas, kateri bi prinesel med nas tako bedo, dasi se proleterijat v druzih deželah na pr. na Laškem, Francoskem, Nemškem že bojuje proti zasebnem kapitalu, z ognjem in mečem. Ni še prišel, torej gorje nam, če pride, Slovenci smo ubog narod, brez kapitala, brez industrije. Ako pa ima priti to pred nas, prišlo bode od strani tujcev.

Tuja velika industrija bi pa zanesla med nas ne le socializem, temuč veliko bolj pereče narodnostno vprašanje, kajti mi nismo le ubog, ampak tudi neznaten narodič. S tem, da bi se ta polip še dalje iztezal po naši zemlji. nastala bi neizogibna posledica, da bi nas uničili tudi v narodnostnem oziru. Kakor hitro bode izginil iz med nas srednji stan, izginil bode ž njim med tem slovenski narod. Naša bojazen je upravičena. Ozrimo se na one kraje po Kranjskej, v katerih velika industrija procvita. Poglejmo Tržič, poglejmo Jesenice itd. Z veliko industrijo je dobilo v teh krajih nemštvo malone vso oblast v svoje roke, nastanilo v svojih službah prave Tevtone, kateri tlačijo slovenskega delavca. A ne le fizično, tudi na njegovo narodnostno čutstvo se kaže pritisk, kajti našemu tlačanu tuja moč že vsled same slabosti imponuje. Le poglejmo govorico v teh krajih.

Še le na temu mestu se nam zdi umestno spregovoriti o tem, kar nas najbolj peče, kar nas je dovedlo do tega, da smo pisali te vrste.

V naši divni Gorenjski, v obližju Kranja, se delajo priprave za večje industrijsko podjetje. Govori se, da bode največje na Kranjskem in da bode imelo na razpolago do 2000 konjskih sil. Seveda, kolikor vemo sedaj, ne bodo domačini lastniki tega podjetja, ampak tujci. Mogoče je, da se ta projekt uresniči, akoravno nekateri v Kranji skeptično skomizgajo, kajti tujci se pridno zanimajo zanj. Tujec si bode torej zopet pridobil del naše dežele, polagoma podjarmil naše ljudstvo, izsesaval ga

bode in potujčeval tako, da bode konečno samo na svoji rodni zemlji tujec. Njegovi potomci bodo preklinjali svoje prednike, da se niso ognili te pesti, kajti zanje bode prepozno. Hlapčeval bode, hlapčevali bodo njih otroci. Kdo ne ve, kam mora pripeljati sedanji svetovni red? V kloako, v smrdljivo gnojnico tišče tebe ubozega delavca, dočim se zidajo za bogatina sijajne palače. In te palače bodeš zidal tudi ti slovenski trpin, s svojimi žulji, toraj ne bodeš pa imel ne sredstev, ne časa, da bi sebi postavil leseno kočo, kamor bi položil svojo trudno glavo. Kot tujca te bodo preganjali z kota v kot. Potujčen proletarec bodeš. Ali bi tudi s tem, ako se uresniči imenovani projekt, pridobljena nova noga k mostu do Adrije, po katerem Nemci tako hrepene? Med seboj se bijemo za malenkosti, med tem ko nam tujec ekspropriira našo lastno zemljo in zida trdnjave, da bi nas lažje ugonobil, Ali se ne zrcali s tem počenanju nemški program, usurpirati slovanske pokrajine? Ali nam ni znan sedanji položaj okupirane Bosne?

Vse to nam vzbuja čudne misli, katerih se ne moremo utrditi. Ne rečem, da se bode to zgodilo, a temelj je postavljen. Srce mora boleti človeka, ko vidi to počenjanje, kako se tujec pridobiva naše najlepše pokrajine, naš ponos. Naš Bled je nemški Bled. Naša Postojnska jama in drugi biseri naše dežele, so nemški, kaj je naše? Kratka, a jasna beseda — malone kot nič. In še to oralce hoče biti tuja last. Ne bojmo se resnice, odpirajmo oči. Desetkrat boljši je v prostosti ovsen grižljej, kot v služnosti pogača.

Nikakor nismo nasprotni modernim napredkom. Dobro je, da, celo potrebno, da korakamo s časom, toraj nikdar naj nam ne bode vse moderno sam nimbus in nič druzega — ločimo zrno od plev, Upamo, da nas bo vskdo umel. Ne proti napredku sploh veljajo te besede, ampak proti psendo — napredku, proti oni zanjki, katera nosi pečat napredka, v resnici pa je le izkoriščanje. Da se umemo, Bodimo na straži.

Politični pregled.

Položaj. — Različni, navadno dobro podučeni listi poročajo, da se skliče državni zbor začetkom meseca oktobra. Največ skrbi dela vladi volitev delegacij, Nemci obetajo, da to volitev z nasilno obstrukcijo preprečijo veljaj karkoli. Z ozirom na to se bavi vlada z mislijo, da pomiri Nemce na stroške Slovanov. Finančni minister dr. Kaizl pojde te dni v Prago in bo Čehom predlagal, naj pod gotovimi pogoji in proti dovolitvi druzih koncesij privolijo v preklic jezikovnin naredb. Radi tega je mej Čehi nastalo veliko razburjenje. Češki listi javljajo, da njihovi poslanci od svojih pravic ne odjenjajo niti za las, in da naj se vlada nikar ne trudi. Z ozirom na to, je vsaj verjetno, kar poročajo nekateri listi in kar opozicija želi in upa, da namreč vlada odstopi, ker sicer ni upanja, da bi kaj opravila.

— **Chlumecki v Ischlu** — Bivši predsednik poslanske zbornice baron Chlumecky je bil te dni poklican na cesarski dvor v Ischl, kjer ga je cesar sprejel v dolgi avdijenci. Nekateri listi sklepajo iz tega, da je omajano stališče Thunovega ministrstva in upajo, da pride na krmilo novo ministrstvo s Chlumeckim na čelu. „Neues Wiener Tagblatt“, ki velja za nekako glasilo nemškoliberalnih veleposestnikov, je pojasnilo, da temu ni tako in da se je cesar s Chlumeckim posvetoval samo glede volitve delegacij.

Revolte — v raznih krajih na Češkem, ki so imele očitno protidinastičen značaj, kakor tudi izgredi v Celovcu, so obudili v odločilnih krogih velike skrbi. Na Češkem je bila nastala že prava pravcata rovolucija. Ako bi se bilo kaj tacega zgodilo v kakem slovanskem kraju, bi bila vlada že davno razglasila obsedno stanje in napravila bi bila že toliko vešal, da bi zmanjkalo krvnikov, ki bi hoteli obsojence obešati. Čuje se sicer, da je vlada hotela tudi v Kraslicah, v Aschu in v Falknovu razglasiti izjemno stanje, da pa so nemški uplivi to preprečili.

Dr. Kathrein o položaju. Bivsi predsednik zbornice poslancev in državni poslanec ter odličnjak v nemški katoliški ljudski stranki, dr. Kathrein, je govoril te dni pred svojimi volilci o politiškem položaju. Njegova izvajanja so zvenela bistveno: Obžaloval je, da je obstrukcija preprečila delovanje parlamenta; povdarjal je potrebo povspeševanja narodne sprave med raznimi narodnostmi Avstrije in zlasti med Čehi in Nemci; katoliška ljudska stranka bo podpirala vsako prizadevanje v tem smislu, poslužuje se vsega upliva svojega in druže se z vsemi, ki spoštujejo versko prepričanje njega stranke in stoje na zakoniti in patrijotični podlagi; mi — je rekel nadalje — kakor Nemci se borimo za nemško pravo in se držimo o tem v mejah, ki jih določa korist države. Nikdar pa se ne bomo mogli družiti ž njimi, ki pobijajo katolicizemi Mi hočemo jednakopravnost narodov, tako, da bo odgovarjalo duševnemu in narodnemu razvoju raznih plemen. Glavna naloga bodi torej vladi, da ona poprime inicijativo v ta namen, da se enkrat stori konec narodnim bojem. Na tem prizadevanju more vlada računati na podporo katoliške ljudke stranke. Glede § 14 je menil govornik, da je vlada, čim ne deluje parlament, prisiljena poskrbeti za potrebe države, poslužuje se pravic, ki jih jej daje zakon. Oni, ki protestujejo proti § 14 in zahtevajo, naj se skliče parlament, pa morajo tudi delati na to, da se omogoči redno delovanje parlamenta in morajo pobijati obstrukcijo Na ta izvajanja dra. Kathreina se utegnemo povrniti prihodnjič.

Predsednik poslanske zbornice dr Fuchs je te dni v Saalfeldenu poročal svojim volilcem o položaju. Prijemal je jako ostro nemške radikalce in njihova glasila, ker ne poznajo patriotizma ter so vrgli avstrijsko državno misel brez strahu od sebe; ti ljudje zanašajo proti avstrijske tendece med cesarja zvesto ljudstvo ter nete sovraštvo in razpor med avstrijskimi narodi. Živo obžalujem nadalje — je dejal Fuchs — nečuveno in obsojenje vredno sleparjenje, katero se pod geslom „Proč od Rima“, sleparjenje, katero se zlorablja le za to, da se more voditi boj proti prestolu in altarju proti državni in cerkveni avtoriteti. Zadnji dogodki v Solnogradu, v Celovcu in drugod so to dovelj potrdili Fuchs je končno obžaloval, da se vdeležujejo proti dinastičnega gibanja celo c. kr. uradniki ter dejal Temu mora biti konec, treba je odločnih dejanj vlade in miraželjnih narodov avstrijskih, da se uničijo katilinarična stremljenja političnih roparjev.

Nemška katoliška ljudska stranka je postala zlasti zadnji čas in sicer od celovških izgredov sem skrajno nezadovoljna To kaže govor dr. Fuchsa. V istem smislu, samo še veliko ostrejše in brezobzirnejše je govoril poslanec Kern, ki je posebno obdelaval nemško radikalne uradnike, „Linzer Volksblatt“ je naravnost pozivljala vlado, naj porabi najostrejša sredstva proti revolucionarnemu počenanju radikalizma.

Ogrska. — „Pester Lloyd“ piše, da v ogrskem parlamentu sedaj prav za prav ni nobene opozicije, kar je sicer posledica sedanjega prehodnega stanja, a vzlic temu nenaravna

anomalija. Ministrstvo se mora kmalu rekonstruirati. Vstopil bo grof Appony ali Horanszky, morda tudi grof Štefan Tisza. Pa tudi v liberalni stranki se ločijo duhovi ter se bode v njej marsikaj spremenilo. Szella čakajo še hudi boji.

Proti nemškemu cesarju. — Na Pruskem je hkratu buknila velika politična kriza, katera utegne imeti težkih političnih posledic. Gre se za zgradbo novega vodnega pota skozi sredo Nemčije, dočim je en kanal ž dovršen. Na otvoritveni svečanosti tega kanala, ki veže reko Reno in Emso, je nemški cesar govoril tako prepričevalno in samozavestno o „potrebi“ tudi drugega kanala, ki bi naj vezal reke Reno, Weser in Elbo, da ni dvomil, da bode tudi to — drago delo završeno in da narod dovoli za ta dela potreben denar. Toda dozdaj se je novemu kreditu, ki bi znašal več sto milijonov mark, krepko upirala konservativna stranka in vzhodno elbsko kmetijsko prebivalstvo. Gradnja prvega kanala je trajala 7 let. Kanal je dolg 271 kilometrov in znašajo stroški samo 70 milijonov mark. Kanal se pričenja pri Dortomundu, kjer so za 7 milijonov zgradili velikih pristanišč. Od Dortumunda pelje kanal mimo sedmih mest do Emdena ter zamore nositi ladije s težo 20 000 stotov blaga. Cesar je v Dortmundu obljubil elbskim kmetom neko protipodporo, ako hočejo njihovi zastopniki glasovati za drugo kanalsko predlogo in jim je slikal velike koristi novega kanala za obrt in industrijo. Seveda je iz njegovega govora narastla cela postna propoved, ki je imela pri elbskih kmetih nasproten učinek kakor si ga je cesar želel, — z eno besedo konservativci so v državnem zboru prišli s krono, t j s cesarjem v ojstro nasprotje kajti ondi so vrgli vso po cesarju tolikanj priporočano kanalsko predlogo ob tla in s tem zadali cesarjevi svitlosti strašno blamažo. Cesar smatra ta nastop konservativcev za svoje osebno žaljenje in napad na avtoriteto krone in kakor se čuje, je Viljem pripravljen se nad konservativci kruto maščevati. Prvo je kar je Veličanstvo prusko zaukazalo, — revizija dosedanjega historičnega razmerja med krono in konservativci. S tem hoče Viljem svojo prenaglenost olepšati, da pokaže ljudem, ki se ne zlagajo z njegovim prenapetimi velegrmanskimi načrti. z njegovim presijajnim delom, svojo absolutno voljo, ker jo — sme. V ponedeljek je bilo ministrsko posvetovanje pri kanclerju Hohenlohu, kjer se je sklepalo ali naj vse prusko ministrstvo — „gre“ in predlaga kralju razpust državnega zbora. Med tem pa je še cesar govoril s finančnim ministrom Miquelom, a poslednji ni bil posebno dobre volje. Kanclar je za to, da se razpusti državni zbor. Pričakuje se nadaljnih poročil. Iz tega fijaska v Prusiji se prav razločno vidi, da tam gori ni vse zlato kar se sveti in da prusaško hrumenje po sveti ni dosti več kot komedijaško slepilo. Za Nemčijo in Nemce pomeni cesar Viljem njih zlo usodo in ena blamaža, ki jo je moral slavelačni Viljem utakniti v žep, bode najbrž zadela vso Germanijo tako, da bode začela povešati glavo kakor ranjena volkula. Allzu scharf macht schartig! Pruski narod tudi nima odveč milijonov!

Srbija. — Obravnava zaradi poskušenega umora raz kralja Milana se še vedno ni začela. Milan ne more dobiti potrebnih krivih prič, dasi jih lovi po vsem svetu. V tem so srbski emigrantje predložili velesilam spomenico, v kateri prosijo, naj se Milan iztira iz Srbije, češ, da je on kriv vseh dogodb v tej državi in da je nevaren miru na Balkanu. Milan se boji, da bi velesile se res poskusile, a udati se ne mara, ter sklicuje vsled tega reserviste pod zastave, da se brani s silo.

Obrtnija.

Raznoterosti o izvozu.

Napisal A. Stiller; — prevel Anton Kristan.

V današnjih razmišljanjih se bodemo pred vsem pečali s trgovinskimi razmerami v Orientu, katerega važnosti za naš eksport ni treba posebno povdarjati.

Podnebje v Orientu, večjim delom leta gorko in neznosno, kjer je voda redko se nahajajoča, kamor se mora oglje z dalnih krajev dovaževati, kjer ljudstvo ni k rednemu delu navajeno in mogoče se ga tudi privaditi ne more, ni nikakor bodi kakoršni koli produkciji ugodno v ti meri in takih pozicijah kot je zavedeno pri nas. Uporaba stroja se lahko v Orientu tu pa tam izjemoma dozvoli, vedno pak z milosti, kajti ta poraba zamore biti kadar kolihoče prepovedana. Dozvolo k ustanovitvi tovarne je za bakšiš možno dobiti, no, ta bakšiš bi pa človek moral skoro vedno brezpogojno ponavljati in to pri vsaki, in najmanjši stopnji hyerarhije; seveda je tudi mogoče, to, na primer bilo že vse gotovo in tovarna že pripravljena, da začne delati, vse to prepovedati, pa in po najposlednejšem organu, kateremu bi le to prišlo na misel. Take so razmere v Orientu, kjer praviloma nikdo ne dobiva rednega plačila in kjer najnižji organ razdeluje svoj dobljeni bakšiš z najvišjim, kjer autoriteta nič ne velja in kjer tam bivajočemu Evropejcu ni jutrajšnji dan z ničim drugim zagarantovan kot z neko egalito ali — če se smem tako izraziti — z nekim dremajočim fatalizmom tamošnjih domorodcev. Produkcija v Orientu je jedino ročna produkcija velike manjšine prebivalcev. Zato Orient klubu carinam in dovozu je in ostane določen za odjemališče evropskih obrtnih produktov.

Odjemalcem evropskega industrijalca more biti le trgovec, kateri kot posredovalec mej izdelovalcem in potrebovalcem, prodaja posljednjemu na drobno, kar je kupil od producentov na debelo.

Oglejmo si takega orijentalskega trgovca malo bližje. Imetnik je bazarja, krama, kateri tvori kakor del velikega bazarja organično jednoto tega, ker se naziva trgovina na vshodu. In isto, kar vidiš v jednem takem bazarju, vidiš v vseh drugih, skratka: povsod. V prvem se prodaja sukno in druge vrste blaga, v drugem obleka, stara in nova, v tretjem obutev (obuv; das Geschuhe), v četrtem preproge, pa orožje, pipe, vonjave, galanterijsko blago. Bodisi vse skupaj, bodisi vsaka vrsta posebej. Ako se bližate h takemu bazarju n. pr. že v Carigradu, vas že drže naganjači (nahonči; der Helfershelfer) ter vas nagovarjajo v vseh mogočih jezikih. Signore! Monsieur! Eksellenca! Myllord! Caballero! Kyrie! kriči nebroj grl na vas. Ne odgovorite li, si s tem prav nič pomagali niste; morate jim odgovoriti da ničesar ne potrebujete. „Prosim, zvolite tedaj, samo dovoliti da vas provedem

*

po bazarju." „Hvala!" „Ali mi v obče blagovolite reči, česa si v obče želite?" „Hvala; ne potrebujem ničesar!" „Ne zahtevam ničesar za svoj trud!" „Hvala; ne trudite se!" „Blagoizvolite vsaj dozvoliti, da hodim torej nekoliko korakov za vami, pripravljen vam biti na uslogo." In premda zopet ne odgovorite, bodite zagotovljeni, da stoji za vami par teh naganjačev ter da vas preje ne opuste, dokler se mej vami in mej njimi ne zapro kake duri. So slučaji, da vas pri vratih čakajo, dokler imajo še nado, da „bo kaj" ali pa, dokler ne zagledajo kake nove žrtve. Tu ni drugega orožja in obrambe kakor sveta potrpežljivost.

Ko stopite v bazar, seznate takoj po vedenju trgovca, kake narodnosti je: je-li Turek, Armenec, Žid, Grk ali Italijanec. Prvi se zadovolji z molčljivim pogledom, v svesti, da, kar je namenjeno priti, pride. Drugi vam ponudi vrlo diskretno, da bi ga nikdo ne slišal, tretji, kakor bi vam hotel ukazati, da pri njem knpite, a četrti vas premeri od nog do glave, kakor bi vas hotel povprašati, imate li mnogo v žepu; polno mošnjo? Jedva pa kje izgovorivši kako besedico, ste že obklopljeni z raznimi individui, kateri so se objavili tako brzo, da niti ne veste odkod in kateri vam v vsi sapi isto hvalijo in grde; nakrat ne veste, kaj ste prav zaprav hoteli. In, ako ste se končno vendar dogovorili o nečem, zaslišite za seboj klicati: „Ne kupujte, bodete ogoljufani!" Motili bi se misleč, da je le-ta rekel to z namenom, vašemu prodajalcu kaj skaziti. Ravno nasprotno. Zaklical je zato, da bodeto ogoljufan, da bi vi tega ne kupili, o čemur ste se dogovorili, temveč vzeli ono, kar vaš prodajalec hoče ravno prodati. No, in vi ste, pa naredite kakor vam drago, vedno ogoljufan.

Oni, kateri je kedaj posetil v Orientu bazar, ve, da niti z najmanjšo besedico ne pretiravam, temveč, da je vse to do cela istina, kajti tamošnji trgovci so, kar se tiče fint in knifov, s katerimi ogoljufajo vsakega, kdor jim le pride v roke, naravnost neiztrpljivi. Neuspelo bi jim vas — v istini izjemo — vas ogoljufajo jutri.

Ko je tako-le pri prodajanju, je popolnoma brezpotrebno ličiti, kako je pri kupovanju, kadar jim kaj ponudite. Dozvolijo si vriniti kar koli, ko se jim pa dopošlje blago, je vam nikdar ne zaplačajo. Morem izreči, da je blago, katero se kadarkoli naravnost pošilja do Orijenta, vedno v nevarnosti, da se principielno ne plača.

In vender se blago v Orijent pošilja v tako znatni meri, da se tega izvoza udeležuje sleherna industrijska država v Evropi in Ameriki. V Orijentu obstoji poleg imetnikov trgovskih kramov in bazarjev, še jedna vrsta trgovcev, komisijonarji, brez katerih bi se eksport tja ne mogel niti misliti. Lokalni komisijonarji poznajo lokalne detailiste in narobe. Vedo, na koga se morejo zanesti, vedo, komu morejo ponuditi. In postane kdo danes insolventnim, je prvi komisijonar, ki zve to novost; torej v Orijentu je mogoče blago jedino prodati komisijonarju.

Ergo: pošiljali bodemo blago komisijonarjem. Zopet napake! I komisijonar more biti danes dobrim, jutr slabim, v obče: slabim in nepoštenim. Poglejmo raje, kako so trgovali in kako se razvijali v tem smeru Angleži in drugi narodi.

Goli nezmisel je, da bi morebiti bili ljudje v Angliji, Franciji, v Nemčiji in Ameriki zmožnejši nego pri nas. V Angliji so na pr. za kraljice Elizabete, ko je imela Anglija samo nekaj preko pet milijonov prebivalcev, bili ti ljudje večinoma pastirji, kateri niso znali niti svoje volne predelati, temveč jo celo pošiljali do bližnje Flanderske. Nakrat se je začel anglosaski narod množiti. K temu je mnogo prispelo, da je v mnogoštevilni bogati angleški obitelji vedno le najstarejši sin po očetu dedil. Ostali niso dobili nič drugega, razun finega odgoja navajočega, da se odkazanec na samega sebe more sam povsod živeti in braniti. In ti, iz dedščine izkjučeni, siromašni, podvzetni, pridni in — vsaj napram svojcem — pošteni ljudje so šli v svet, predno pa so postali kolonizatorji, so bili trgovci, prodajajoči blago, izdelano v Angliji. Motil bi se, ko bi kdo mislil, da so le ti prodajali blago prekmorskim ljudem. Niti danes ni temu tako. Oni so si producenti in konsumenti in ne samo doma, temveč za morjem. Prodicirajo le dobre in dovršene stvari za sebe. Tamožnji domorodci, kateri so zbogateli in vidijo v Angležih svoj vzor, se ravnajo po njih in kupujejo le angleško blago, premda angleški eksport ne računa na nekoga druzega nego na angleškega konsumenta. To vidimo mi sami, na pr. pri nas nimamo neobičajno malo angleškega blaga, dočim smo z ženskim in drugim kar preplavljeni. Kdor hoče imeti angleško blago, je more pošteno zaplačati. Angleška država ne dozvoljava svojim eksporterjem niti tam. kjer gospoduje, v lastnih kolonijah, manjše colnine, kot je imajo ptuji izvaževalci. Ve, da tega ni potreba, ker je zavest angleškega narodnega jedinstva presilna, da bi se kdaj dogodilo, da odide angleški konsument kupovat kam drugam kot k angleškemu kupcu.

Kmetijstvo.

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi.

(Konec.)

Anton je menil, da je krava brezpogojno izgubljena ter je hotel poklicati mesarja. Sosed je pa odsvetoval in Antonu priporočal, naj počaka vsaj toliko časa, da pride živinozdravnik. Po preteku petih ur je končno prišel živinozdravnik. Krava je bila ravno taka, kakor v začetku njene bolezni.

Pred živinozdravnikovim prihodom je bila nekaj kratov prišla nekoliko k sebi, prav kakor da bi se bila iz težkega spanca prebudila. Dvignila je nekoliko glavo in je vsaj čutila, če se jo je dregnilo. Tudi je iz gobca

viseči jezik potegnila za zobe. Toda to ni dolgo trajalo. Kmalu je zopet ležala na pol brez zavesti, kakor da trdno spi.

Živinozdravnik je kravo skrbno preiskal. Pred vsem je zapazil, da srce jako slabo bije, vender je dejal, da ne kaže, da bi krava že tekom prihodnjih ur poginila.

Zdaj je živinozdravnik najprej poskušal dognati če zamore krava sploh še kaj požirati ali ne več. Prinesli so mu četrt litra sveže vode. Na to so kravi glavo nekoliko privzdignili in živinozdravnik jej je vlil vodo v grlo. Videlo se je natančno, da je krava vodo požirala in vsled tega se je živinozdravnik odločil, da jej da v topli vodi raztopljeno.

Po njegovem naročilu naj bi krava dobila tekom treh ur 40 gramov tega zdravila in sicer vsake pol ure primeren, v gorki vodi raztopljen del, povrh pa je kravi zbrizgal v zadnjico 10 gramov jodovega kalija raztopljenega v jednem litru kuhane vode.

Anton je vprašal, če bi ne bilo bolje, da pusti kravo zaklati. Živinozdravnik ga je podučil, da bi to še nikakor ne bilo umestno, tem manj, ker zamore krava zopet jezik iztegniti in ga nazaj potegniti. Sploh je dejal živinozdravnik, je prav pri tej bolezni gledati, da se nič ne prenagli, ker obolela živina največkrat zopet okreva, če tudi v začetku ni bilo nič upanja, da se to zgodi. Sicer pa se meso pri tej bolezni čisto nič ne pokvari, tudi če se kravo šele tedaj zakolje, ko se že bori s smrtjo.

Anton je bil zadovoljen in se je odločil, da počaka vsaj še do prihodnjega dne, vender je pripravljal skrivaj vse kar bi bilo potrebno za klanje.

Drugo jutro je bilo kravi že bolje. Držala je glavo skoro deset minut po konci in ozirala se je tudi po teletu, ki je bilo v njeni bližini privezano. Žrla ni ničesar, pač pa je popila nekaj vode. Tudi mleka je imela nekaj, skoro dva cela litra ga je domača hči namolzla. Vrh tega se je čutilo, da je tudi želodec zopet začel delovati in se je krava tudi večkrat podelala.

Malo ur potem je sicer zopet tisti sumljivi spanec kravo premagal, a opomogla si je hitro in se streznila. Proti deseti uri dopoldne se je krava že toliko bolje počutila, da je poskusila vstati. Toda njen poskus se ni obnesel. Dve uri pozneje pa je nakrat brez težav skočila na noge in se pomaknila k jaslim. Zaužila je počasi nekaj sena in popila nekaj vode.

Ko je prišel Anton opoldne v hlev in je videl prej tako bolno kravo seno zobati ni verjel svojim očem. Ali zboljševanje ni prenehalo, nasprotno krava je hitro okrevala in je bila za nekaj dni popolnoma zdrava.

Antonovo veselje se ne da popisati, dočim se sosed ni nič čutil hitremu ozdravljenju. Videl je bil pač že več tacih slučajev. Razložil je Antona različne svoje skušnje s porodniško vročnico in prijatelju naposled svetoval, naj te krave dasi je čudovito hitro ozdravila, nikdar več ne rabi za pleme. Kajti pokazalo se je, da taka krava pri drugem porodu navadno zopet dobi vročnico in da ne okreva več.

Anton je obljubil, da bo ta prijateljski nasvet uvaževal in prepričal se je pozneje pri raznih znancih, da mu je sosed dobro svetoval.

Novice.

— **Osebne vesti.** Profesor na ljubljanski realki g. Fr. Kreminger je stopil v pokoj in je tem povodom dobil naslov šolskega svetnika. — Sodnimi pristavi so imenovani gg. dr. Dolezell za Ptuj, dr. R. Lederer za Pliberk in dr. K. Rogožinski za Celje.

— **Častno občanstvo** je podelila občina Radeče pri Zidanem mostu grajščaku dr. vitezu Gutmanusthalu in dež. in držav. poslancu Franu Povšetu.

— **Učiteljske premembe** Gosp. Josip Cizel na Dunaju je imenovan učiteljem na meščanski šoli v Krškem; g. K. Miklitch v Idriji je premeščen v Tržič; g. Franc Mlakar iz Št. Ruperta na Trebelno; g. V. Berce, učitelj v Prežganju, je dobil mesto šolskega vodje v Št Janžu. V pokoj gresta nadučitelja g. I. Kogej na Brezovici in S. Lomšek v Cekljah.

— **Važna cesarska naredba** se je razglasila 24. avgusta. Ž njo se je zvišal za letos določeni državni prispevek k melijoracijskemu zakladu na eden milijon goldinarjev, in se je povrh nakazala še izredna dotacija 900.000 gld. S to svoto se bo dalo mnogo storiti. Ali so se kranjski poslanci kaj pobrigali, da tudi na našo deželo kaj odpade?

— **Cesar na Koroškem** Velikim vojaškim vajam na Koroškem bo prisostoval tudi cesar in sicer se pripelje dne 16. septembra tja in ostane tam do 20. septembra.

— **Brzojavna postaja** se je ustanovila v Cerknem na Goriškem. Ta postaja ima zvezo s Škofjoloko.

— **Kmetijska šola na Gorenjskem** Deželni zbor kranjski je sklenil, da ustanovi na Gorenjskem nekako kmetijsko šolo v zvezi z uzorno kmetijo ter je naročil deželnemu odboru, da izbere za to primerno posestvo. Na prošnjo deželnega odbora je poljedelsko ministrstvo poslalo posebnega veščaka v osebi potovalnega učitelja na Solnograškem H. Giertha, ki si je 29 avgusta in naslednje dni ogledal v označeni namen ponudena posestva.

— **Plače orožnikov** bodo z novim letom zvišane in sicer za 50 oziroma 100 gld. oženjeni orožniki pa bodo dobili stanarino od 50 do 120 gld. Vrlim orožnikom gotovo vsakdo od srca privošči to, že davno zasluženo zboljšanje njih dohodkov.

— **Drugi shod krščansko-mislečega dijaštva** bo dne 13. septembra v prostorih katoliškega doma v Ljubljani.

— **Albin grof Margheri**, graščak na Otočcu pri Novem mestu, je umrl dne 23. avgusta na svojem gradu v starosti 72. let Pokojnik je bil kot zastopnik veleposestva od l. 1866. do l. 1877. član deželnega zbora kranjskega. Dne 22. oktobra l 1869. je bil pri dopolnilni volitvi iz dež. zbora izvoljen v državni zbor in zopet dne 30. avgusta 1870. leta. Pozneje je bil pri direktnih volitvah izvoljen v državni zbor kot zastopnik dolenjskih mest, ter se je pridružil slovenskim poslancem. Bil je resničen prijatelj slovenskega kmeta. Naj v miru počiva.

— **Zlato mašo** je daroval dne 20, avgusta č. g. Blaž Petrič, župnik v Velesovem.

— **Toplice v Šmarjeti pri Novem mestu** z 22° C. — obiskalo je letos že tudi nad 80 gostov. Treba jim bode pa še primernega vodstva, uprave in druzih uredb, potem bodo brezdvomno se bolj slovite postale.

— **Naš sadni trg.** Kakor v našem mestu vse, tako je drago tudi — sadje! Dasi tu in tam slabo, na pol zrelo in prav po branjevsko „šteto", se vendar prodaja liki — žafran! Po dve hruški, 4 češplje, 1 jabolko, 5 sliv itd. za 1 kr. Taka draginja je židovska in v stanu Ljubljano še bolj razupiti nego je že zaradi draginje sploh.

— **Deseletnica.** Letos bodo obhajali učitelji iz l. 1889. desetletnico svojega učiteljevanja, in sicer se snidejo 5. t. m, ob 8. uri zvečer v hotelu „Lloyd" v Ljubljani, 6. t. m. pa imajo izlet z jutranjim vlakom v Kamnik, kjer bode banket opoludne pri Fischerju. K tej desetletnici se vabijo najuludneje tudi vsi drugi tovariši, kakor tudi sploh prijatelji učiteljstva in šolstva. Kdor se želi udeležiti skupnega banketa v Kamniku, naj se blagovoli najkasneje do 2. t. m. zglasiti pri gospodu Albertu Siču, učitelju, sedaj v Ljubljani, Trnovo, Cerkvene ulice št. 3.

— **V Boljunu v Istri** je pri občtnskih volitvah v vseh treh razredih zmagala hrvatska stranka.

— **Šolsko leto in pouk** na ljubljanskih javnih in zasebnih ljudskih kakor srednjih šolah in učiteljiščih se prične dne 18. t. m.

— **Slovenski groš jim vendev diši.** Bivši trgovec Hummer je jeden najzagrizenejših in najstrastnejših naših nasprotnikov. V Celju je preganjal s strupenim sovraštvom vse, kar je slovenskega, sedaj pa hodi po Kranjskem in lovi Slovence, da bi se zavarovali pri neki amsterdamski zavarovalnici. Slovencu želi mož smrt, a zavarovalno provizijo bi le rad pri njem zaslužil.

— **Griža med dragonci in konji** je nastala v Mariboru. Okuženi so vojaki in konji. Preselili so se na prosto.

— **Meščansko šolo** so zahtevali letos slov. poslanci na Štajerskem po vsej pravici, kajti 400.000 Slovencev na Štajerskem nima nobene take šole, dočim jih imajo Nemci več, a ustavlja jim dežela še vedno v Lipnici. Dvojna mera povsod.

— **Niti sin ni učakal tega, kar je želel že oče.** V Kopru je te dni nenadno umrl marki Nikolalj Gravisi-Barba bianca. Njegov oče Gianandrea je bil političen čudak. Od l. 1848. do svoje smrti l. 1889. ni zapustil po dnevi svoje hiše ker ni hotel, da bi sijalo nanj avstrijsko solnce! „Piccolo" zatrjuje, da je Nikolaj bil podedoval po svojem „najboljšem" očetu vse lepe lastnosti, torej tudi — patrijotizem. Sicer pa res ni lepo od tega avstrijskega solnca. da se še sedaj ni po tolikih letih — umaknilo z nad iaškega Kopra, da bi bil vsaj sin Nikolaj doživel, na kar je oče Gianandreja zastonj čakal celih 41 let! Ti šmentano solnce ti!

— **Kmetijska šola v Mariboru,** ustanovljena za slovenski spodnji Štajerj je tmela letos 35 učencev in sicer 28 Slovencev in 7 Nemcev. Učni jezik na tej daželni šoli je le nemški.

— **Dober svet slovenskim knjigotržcem** Na Angležkem je že dlje časa navada, da se novoporočencem daruje posebne in dragocene knjige. Ta moda je seveda najprijetnejša za knjigotržce, kateri pri tem delajo boljše kupčije. Ali bi ne bilo dobro, ako bi se tudi na Slovenskem upeljala kaka taka moda? Naši knjigotržci tarnajo, da se jim slabo godi, naj stopijo na noge, — vsakdo je svoje sreče kovač.

— **Okrajni zastop ljutomerski.** Pri volitvi iz vele posestva so bili izvoljeni sami Slovenci.

— **Umor.** Zadnjo soboto je Nagelčkov sin v Šiški z nožem smrtno ranil nekega Kmetiča.

— **Hrvatska gimnazija v Pazinu** se torej vender otvori dne 15. septembra

— **Stanko Pirnat †.** V Mokronogu je umrl ondotni notar in jako nadarjeni skladatelj g. Stanko Pirnat. Lahka mu zemlja.

— **Shod pri sv. Trojici na Štajerskem,** na katerem je poročal državni in deželni poslanec g. Jos. Žiškar, je sprejel dve važni resoluciji: 1.) Celjska policija naj se podržavi, 2.) Spodnje Štajersko naj se loči od Gradca in naj se zanje ustanovi poseben namestniški odelek.

— **Jednajsta stoletnica Pavla Diakona** longobarškega zgodovinarja, se bo praznovala 3. septembra v Čedadu. „Matico slovensko" bodo zastopali kurat Koblar, prof Laharnar in prof. Rutar.

— **Predsednik okrožnemu sodišču v Celju** postane neki jako zagrizeni nemški nacionalec višje sodni svetnik dr. Eminger iz Gradca, imenuje se pa tudi ljubljanski drž. pravdnik dr. Trenz

— **Petindvajsetletnico** svojega obstanka je te dni obhajalo podporno in bolniško društvo v Tržiču.

— **Konjska dirka v Ši. Jerneju,** katero priredi kmetijska družba, bode dne 17. seplembra.

— **Izgredi v Celovcu.** Povodom zborovanja društva za ustanovitev katoliškega vseučilišča so nemški radikalci uprizorili v Celovcu pravo revulucijo. Trajala je štiri dni in konec jej je bilo šele tedaj. ko je vojaštvo brezobzirno nastopilo. Demonstracije so bile v prvi vrsti naperjene proti škofu in duhovščini. Več duhovnikov je bilo ranjenih.

— **Novo gasilno društvo** so ustanovili te dni v Štepanji vasi pri Ljubljani.

— **Prepovedan shod.** V slovenskih Rušah pri Mariboru sta nemška nacijonalca dr. Glautschnig iz Maribora in urednik „Marburger Zeitung" Hober hotela prirediti shod, toda politična oblast ga je prepovedala, ker so jej Slovenci naznanili, da bi shod smatrali za izzivanje.

— **Za podržavljenje celjske policije** se je oglasil odbor okr. zastopa celjskega in več občin na Štajerskem. Kaj pa Ljubljana Čujemo, da bila morala že sredi meseca avgusta biti izredna celjskim dogodbam posvečena seja, zakaj je pa izostala, tega ne ve nihče povedati.

— **Občinske volitve v Idriji** Pri minolih volitvah je v vseh treh razredih zmagala napredna narodna stranka.

— **Mestni dom v Ljubljani** se otvori 7., 8. in 9. septembra s posebno slavnostjo. Tedaj bo tudi shod zveze kranjskih gasilnih društev.

— **Državne ustanove** po 50 gld. gld. so dobili od naučnega ministrstva učenci ljubljanske podkovske šole: P. Lavrič iz Krašnje, I. Mesojedec z Cerknice, M. Štefančič iz Vasi in I. Sterle iz Kota.

— **Cesarjevo darilo.** Za kapelo šolskih sester v Tomaju je cesar daroval 1000 gld.

— **Občni zbor razupite „Südmarke"** bo letos v Celju in sicer 10. septembra. Temu zborovanju se seveda ne bodo delale ovire, dasi bo to eminentno politična demonstracija. Nemško časopisje že vabi na udeležbo, pri tem občnem zboru, in pričakovati se sme strupenih izjah, polnih podivjanega sovraštva proti slovenskemu narodu.

— **Umrl** je 27. avgusta vrli narodnjak g. Ignacij Beiffuss, občeznani poštar v Lukovici. — V Trstu je umrla gospč. Marija Schmidt, ki je veliko sodelovala pri raznih narodnih društvih.

— **V Beljunu v Istri** je pri občinski volitvah zmagala hrvatska stranka v vseh treh volilnih razredih.

— **Tatvine.** Posestniku Matiji Kiklju iz Matene so cigani vkradili kobilo.

— **Ljubavna tragedija.** V Ljubljani je mehanik Anton Novak dne 30. avgusta poskusil vstreliti najprej svojo ljubimko, natakarico Marijo Pirc iz Kamnika, katero je lahko ranil, potem pa sebe. Fant je bil težko ranjen in je kmalo umrl.

— **Nesreče.** V podpeškem kamnolomu je pri razstreljevanju skal ponesrečil delavec Matevž Lozar. — V soboto je učiteljica gospč. Johanna Stein iz Hietzinga pri Dunaju na potu od Ponce k belopeškim jezerom padla raz skalo v 200 metrov globoko brezno in se ubila — V Gradcu pri Litiji je 60letni A. Havptman lezel pijan po lestvi na senico spat, a omahnil in padel tako nesrečno vznak, da se je ubil. — V Dolenji nemški vasi pri Trebnjem je pri posestniku Megliču prišel prešič z dvorišča v hišo in v zibeli ležečemu otroku odgriznil tri prste, levo uho in del levega lice, vsled česar je otrok umrl.

— **Požari.** V podkraju nad Vipavo je gorelo pri Fr. Preglju in Jurju Kobolu. Zažgali so otroci. — V Dobrlovem je pogorel z žitom napolnjeni kozolec posestnika Jos. Arha. Škode je 400 gld. — V Grahovem pri Škofji Loki je strela vdarila v hlev Fr Franka in ga užgala. Škode je 3000 gld.

— **Nevihte na Španjskem.** Glasom poročila iz Madrida prihajajo tjekaj neprenehoma vesti o velikanskih nesrečah vsled neviht, posebno iz Saragoze, Sevilje, Murcije, Leona, Kordove in Sogrona, v katerih so razsežni kraji pod vodo. Železniški nasipi so razdrti, telegrafične zveze pretrgane. Tudi nekaj oseb je ponesrečilo.

— **Ponarejevalce denarja** so zasledili v Napolju. Redarstvo je našlo pravo tovarno, preskrbljeno z vsem potrebnim, ki je že leta in leta tiskala nenavadno popolne bankovce od 100 in 50 lir. Dva ponarejevalca so zaprli. Stroje, pripravljeni papir in že gotovi denar so zaplenili.

— **Internacijonalni korak zoper trgovino z dekleti.** Z ozirom na sestanek konference, ki bode bodoče leto v Londonu v namen mejnarodnega postopanja zoper trgovino z dekleti, poroča „Soir“, da je Bruselj jedno glavnih središč te trgovine in razkriva potem po „Petrograjskih Novostih“ razne lepe reči o tej gnjusni obrti. Po teh poročilih se je ta kupčija v zapadni Evropi izdatno pomnožila. Najvažnejše središče pak je Mesto Jasi, nekdanja prestolica ob Moldavi Iz tega mesta se razpošilja te bele sužkinje na Rusko in v Turčijo. Za Jasijem sledi Bruselj, od koder se dekleta pošiljajo navadno v Rigo ali Vilno. Tukaj si izbero „veliki trgovci“ svoje „blago“, da je takoj razpošljejo na razna pristanišča Rusije in Turčije, celo v najzadnja kota Sibirije. Nedavno so zaprli v Odesi žida, ki je bil eden prvih posredovalcev v tej kupčiji. Pri njem so našli prav obsežno korespondenco z njegovimi podagenti v Jasiju, v Bruselju in Rigi. Posredovalec je bil obsojen na deset let ječe in prognanstvo v Sibirijo.

— **Kuga na Portugalskem.** Na iberiškem polotoku v Portugalski državici, ležeči na obrežju atlantskega oceana, se je pojavila kuga Nek parobrod, ki je priplul iz Bombaja v Oporto, portugiško luko, je zanesel tja epidemijo, že maja meseca letos. Toda bolezen so prikrivali, da se ne pretrga promet z deželo in se ne zanese strah med ljudstvu. Že 4 junija pa so se pojavili prvi slučaji, od katerih je bilo 6 smrtnih in sicer od 16 v enem mesecu. Julija meseca je bilo 9 slučajev bolezni in 3 smrtni. Avgusta pa 26 slučajev z 13 mrtvimi. Vsled pritajevanja bolezni se je ista zanesla tudi v glavno mesto portugalsko, v Lisabon in kakor se nadalje poroča, se je zanesla zdaj že tudi v Madrid, glavno mesto Španije Vsled tega je nastal po vsej Evropi strah pred kugo, kar seveda ni čudo, kajti znano je, da v južnih mestih, kakor v Španiji, Italiji, itd. zdravstvene razmere ne stoje pod odlično kontrolo, radi česar se, kakor se je pokazalo, epidemije po onih krajih neprimerno hitro širijo, ker dobivajo dovolj hrane v smradu in nesnagi Po vseh evropskih državah so torej znanstveni odbori že na nogah, da preprečijo širjenje epidemije.

— **Američani in Viljem II. ali štirje „K.“** Nekoliko amerikanskih Nemk je izprosilo pri nemškem cesarju avdijenco. Ženske so cesarju tožile o slabem stanju ženstva v Nemčiji in ga prosile podpore. Cesar je odgovoril, da se je večkrat posvetoval o tem s svojo soprogo, pa ta, da mu je vedno rekla: ženska naloga se osredotoča v štirih nemških „K.“ t. j. Kinder, Kleider, Küche, Kirche. (otroci, obleka, kuhinja, cerkev) Poparjene so odšle Američanke od cesarja.

— **Kiaučau** Kako brezobzirno prodirajo Prusi na tujih tleh in kako jih označa njihovo nastopanje sploh kakor roparje in morilce, ne dokazuje samo njihovo infernalno obnašanje na avstrijskih tleh, marveč povsodi, kjer hočejo posedati nemško posest. En tak dokaz zopet iz Kiaučaua v Kitajski. Prusaki so si znali z surovostjo pridobiti to zgradbo železnic. Te železnice naj jim še le več pripomorejo k izmozgovanju prebivalstva in sme se reči: adijo za vselej mirna kitajska domačnost, kitajska narodna posest, kamor so se ugnezdili pruski ščurki. Ljudstvo je seveda spregledalo načrt nemške lakomnosti in je zdaj sila razburjeno kajti ne samo, da je železnica sploh proti narodnemu čutu Kitajcev tudi v veliko škodo jim bode, prvič, ker se bode nakupovanje zemljišč ob železnici vršilo brezobzirno in na škodo posestnikov, drugič pa prouzroči železnica veliko konkurenco voznikom in jim jemlje zaslužek. Z ozirom na vse to se je dne 18. junija t. l. ljudstvo uprlo in zabranilo nadaljevanje železniške proge. Izdrlo je vse brzojavne drogove in razdrlo vse storjeno delo na progi. Delavce pa je napadlo in jih mnogo ranilo, Seveda so začeli zdaj Nemci, ki so prišli past na Kitajsko svoj lačni želodec, pravo mesarsko klanje med ljudstvom. Nek prusaski stotnik Mauwe je plenil, požigal in moril povsodi, kjer se je nahajal kak nezadovoljni Kitajec. Prišel mu je na pomoč še drug prusak, stotnik Kries z konjištvom in oba sta popolnoma porazila Kitajce ter jim pobrala vse orožje. Od raznih strani ob progi prihajajo poročila o ljudski razburjenosti, a tudi nemški surovosti, katera ne pozna meje kadar jej gre za kruh in nadoblast Celjski Slovani smejo biti toraj potolaženi, germansko lopovstvo je že na čisto tujih mu tleh enako in še bolj kruto, nego ondi, kjer se čuti — domačina pod razvalinami razpale nemške slave.

— **Robert Bunsen.** V Heidelbergu na Nemškem je dne 16. t. m. ob 10. uri dopoldan umrl slavni kemik Robert Wiljam Bunsen. Mož je na polju kemije odprl nebroj novih potov in našel novih sredstev kemije. Jedro njegovih neštevilnih del je takoimenovani „Bunsnovi“ plamen, katerega se poslužujejo vsi kemiki in fiziki sveta. Bunsen je tudi iznašel magnezijevo luč. Toda njegova največja iznajdba je pa spektralna analiza, katero sta znašla skupaj z učenjakom Kirchhoffom leta 1860, katera iznajdba pripomore za določitev kemičnih tvarin v nebesni daljavi bliščečih se stvarjenj. Bunsen je bil porojen leta 1812, je bil star toraj 88 let. Umrl je od oslabelosti.

— **Čuden klobučar.** V Švici je nedavno temu umrl nek klobučar po imenu Arx Mož je imel jedno največih tovarn za klobuke v Švici, sam pa je hodil vedno — brez klobuka in golorok, celo v največjem mrazu.